

Vents de renovació

PERE ORTÍS

Tornen a bufar vents de remodelació de la llengua. En els temps que m'ha tocat viure amb l'atenció fixada en els combats que ha rebut, i que rep, la nostra llengua, observant com ella els encaixa i va tirant aquí caic, allà m'aixeco, he pogut veure com alguns d'aquests atacs els inspira la recta intenció d'afavorir-la i sobretot de posar-la al dia, de modernitzar-la. I, de la meua banda, no em puc estar de dir que aquests vents em fan angúnia. Vàrem travessar, fa uns quinze o vint anys, la maltempsada del català *light*. Però si les llengües no en tenen, de *light*; les llengües són el que són i no pot anar un avançat a descarregar-les de si mateixes ni a cercar-los la lluna en un cove respecte al seu pes, al seu caràcter i a les normes que la seva naturalesa inspira.

L'elenc de reformistes és prou divers i amè, però parem compte que en lloc d'una llengua reformada no ens surtin amb una llengua deformada. Però no siguem pessimistes, d'entrada, deixem fer, sospesem, analitzem i vegem què hi ha d'acceptable i què de secret desig de fer-se discordant, per a emportar-se això la palma de la discòrdia.

No aniríem pas a fer unes matemàtiques, o una aritmètica, *light*. És clar que no és igual —no podríem fer el *light* aritmètic que dos i dos facin cinc—, però per a entendre'ns va bé. Les llengües tenen una fesomia i unes normes que neixen de la seva constitució, com hem dit, i que no poden ser violades així com així, és a dir, sense alterar-la a ella i desfigurar-la, perquè perdi el seu tremp i la seva qualitat. No hauríem pas d'anar mai a parar en allò de tants caps tants barrets. Si la llengua estigués exposada a l'opinió de cadascú, pobres de nosaltres. Però vegem-ne més perspectives.

N'hi ha alguns que es queixen de les dièresis sobre paraules que diu que no hi calen. Els hi col·locà mestre Fabra i diria que en sabia més i hi tocava més que cap de nosaltres. Pot ser que tot tin-

gui a veure amb el fet de no haver assimilat la teoria, l'estructura i la saviesa de la fixació fabriana, que no obee a un caprici o a un impromptu, ans a una reflexió docta i repensada, a un coneixement profund de l'idioma *a quo*, el llatí, i de l'idioma *ad quem*, el català. Fabra no tenia pressa i no es deixava atabalar per fums de renovació i per plantar bandera de reformador modern. El presidí la cultura, el seny, la penetració, que floriren en una obra acceptable als més coneixedors del ram i més exigents. Pot ser que tots aquests vents i neguits per retocar allò que ha estat ben tocat no siguin més que falta d'assimilació de la norma fabriana. Cal conèixer-lo de dalt a baix, Fabra, en la seva gramàtica, en la seva ortografia, en les seves converses filològiques. No trobaríem un aglutinador eficient com ell.

Se'n perfilen d'altres que vindiquen que les llengües «evolucionen», amb la qual cosa volen justificar els barbarismes que utilitzen, grossa arreplegada de paràsits de la pobra llengua, i pretenen amagar la seva ignorància de la llengua i dissimulen la seva impotència per a parlar-la com Déu mana. Em creuria que n'havéu trobat més de tres. Emplenar-se de barbarismes no és evolució, ans camí de mort.

A uns altres els fan nosa els accents gràfics. Diu que no calen pas. Que el llatí no en té i l'anglès tampoc. Però segur que embelleixen la llengua, els accents gràfics, li donen amenitat, varietat, i diria que totes les romàniques en tenen. Ajuden el qui fa tenti-

nes, els neòfits que n'enceten l'estudi, el mateix lector de la mena que sigui, i col·laboren a aclarir mots i lectures. Són un revestiment favorable de l'escriptura, de la lectura.

Allò que més neguiteja és que n'hi ha molts d'impacients per fer, no saben exactament què, però per fer, a favor de la llengua, per respirar, per exonerar-se d'una burxada interna. Potser per fer-se notar com a innovador i savi, home exacte del moment. Com cal que vigilem i anem ben desperts i alertats compensant aquests vents!

Amb l'espanyol, majorment a la península, mireu què hi ha: existeix la *Real Academia de la Lengua*, amb el lema *Limpia, fija y da esplendor*. Manoi que bé que ho tenen, quin plantejament més savi! Ha de ser càrrec d'experts, d'alts experts, de gent sàvia i seriosa, i no de qualsevol il·luminat del moment, reformar la llengua. *Limpia*, elimina brossa, paràsits, el manlleu no és cap riquesa ni cap «evolució», és malaltia i lletjor. Tot i que el castellà, com l'anglès, és un idioma potent, està a mig món i que no ha de passar quimera per combats o infiltracions deturpadores.

I encara vull manifestar que no sóc un conservador d'aquells tossuts que s'oposen als canvis que imposen la vida i el progrés legítim; no sóc partidari d'allò encarcerat: *nihil innovetur, nisi quod traditum est*. Tan sols demano que hi hagi amor sincer a la llengua, que el seu caràcter sigui ben preservat, i que la cosa sigui feta amb seny i saviesa. ♦

